

טועמיה - חיים

לחיות עם הזמן בשבת קודש

ערב ש"ק פר' מצורע, שבת הגדול תשפ"ב

הרב **מרדכי אלון שליט"א**

נכתב ונערך משמיעה ע"י תלמידים - לא מוגה

זמני כניסת ויציאת השבת:

ירושלים - 18:27 | 19:40

תל אביב - 18:44 | 19:42

חיפה - 18:37 | 19:43

טבריה ומגדל - 18:40 | 19:40

באר שבע - 18:44 | 19:41

העשיה שבהגדה

אמר רבי אלעזר בן עזריה: הרי אני כבן שבועים שנה, ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים בלילות עד שדרשה בן זומא: שנאמר, למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך, ימי חייך - הימים, כל ימי חייך - הלילות. וחקמים אומרים: ימי חייך - העולם הזה, כל ימי חייך - להביא לימות המשיח.

המקור של הפסקה הזו הוא משנה בברכות (פרק א', משנה ה'), אבל לכאורה הדברים הללו של ר' אלעזר בן עזריה אינם קשורים לסיפור יציאת מצרים. זו אמירה הלכתית שקשורה לדיני קריאת שמע של ערבית - האם מוסיפים את הפרשה השלישית של קריאת שמע, פרשת יציאת, ואומרים אותה גם בתפילת ערבית או שהיא נאמרת רק בשחרית. הסיבה שלא להוסיף את הפסקה הזו בערבית היא כיון שהלילה אינו זמן יציאת אלא רק היום. מיד אחרי הפסקה הזו של רבי אלעזר בן עזריה, ההגדה חוזרת לסיפור -

בנגד ארבעה בנים דברה תורה. אחד חכם, ואחד רשע, ואחד תם, ואחד שאינו יודע לשאול.

ואז ממשיכים בכל הדרשות בסיפור ההיסטורי -

והגדת לבנך - יכול מראש חדש, תלמוד לומר ביום ההוא, אי ביום ההוא יכול מבעוד יום, תלמוד לומר בעבור זה - בעבור זה לא אמרתי אלא בשעה שיש מצה ומרור מנחים לפניך.

מתחלה עובדי עבודה זרה היו אבותינו, ועכשיו קרבנו המקום לעבדתו...

והשאלה קשה - מה עושה פה הפסקה של רבי אלעזר בן עזריה? היא לא קשורה לכאן גם מסיבה נוספת - הרי הדין לזכור את יציאת מצרים כל יום וכל לילה איננו קשור ליציאת מצרים או לפסח אלא זה דין של כל יום, ומקורו בפסוק -

... למען תזכר את יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חייך. (דברים ט"ז, ג')

אז מה זה עושה פה?

לא יצא ידי חובתו

לפני שנענה לשאלה הזו, נשים לב שגם בסיום ה'מגיד', ממש לפני שמתחילים את ההלל על הכוס השניה, יש אמירה של נשיא ישראל באותה תקופה -

דוגמא אישית

לפי מנהגים רבים בשבת הגדול מתחילים לקרוא את ההגדה. אני מבקש להתעכב על נקודה אחת בפתיחתו של "מגיד", בתחילת סיפור יציאת מצרים, ואף בסופו של המגיד, ומתוך כך נגיע גם לפרשת השבוע, פרשת מצורע.

בליל הסדר, אחרי שהילדים שואלים "מה נשתנה?" אנחנו עונים להם "עבדים היינו לפרעה במצרים ויוציאנו ה'", ואז אנחנו אומרים להם שמצוה לספר ביציאת מצרים, "וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משובח". הם שואלים כמה שאלות - על המצה, על הירקות, על המסובים ועל הטיבולים, ואנחנו עונים להם שהיינו עבדים ויצאנו לחירות ומצוה לספר ביציאת מצרים והשאלות שלכם, ילדים, הן בעצם הפתיחה של הסיפור.

הרמב"ם בהלכות חמץ ומצה אומר -

מצות עשה של תורה לספר בנסים ונפלאות שנעשו לאבותינו במצרים בליל חמשה עשר בניסן, שנאמר 'זכור את היום הזה אשר יצאתם ממצרים', כמו שנאמר 'זכור את יום השבת'. ומנין שבליל חמשה עשר? תלמוד לומר 'והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה' - בשעה שיש מצה ומרור מונחים לפניך. ואף על פי שאין לו בן. אפילו חכמים גדולים חייבים לספר ביציאת מצרים וכל המאריך בדברים שאירעו ושהיו הרי זה משובח. (הל' חמץ ומצה ז', א')

והיכן מתחיל הסיפור? אנחנו פותחים את הסיפור ומראים לילדים קודם כל דוגמא אישית של גדולי ישראל, איך שהם סיפרו -

מעשה ברבי אליעזר ורבי יהושע ורבי אלעזר בן עזריה ורבי עקיבא ורבי טרפון שהיו מסבין בבני ברק, והיו מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה עד שבאו תלמידיהם ואמרו להם: רבותינו, הגיע זמן קריאת שמע של שחרית.

כלומר, שגם אם כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה - הרי שעדיין על כולנו לספר כפי שגדולי העולם הללו סיפרו.

קריאת שמע בהגדה

ואז מגיעה פיסקה שכולם תמהים מדוע היא מופיעה בהגדה של פסח -

המקדש השני וגם בזמן החורבן. שניהם עוסקים בחורבן ומתקנים תקנות אחרי החורבן.

אז כל התנאים הללו עוסקים כל הלילה בסיפור יציאת מצרים ובבוקר באים התלמידים ואומרים להם שצריך לקרות קרי"ש של שחרית. נו? אז שיקראו קרי"ש, למה מספרים לנו את זה? הם דואגים לרבנים שלהם?

צריך לשים לב שבנוסח הרמב"ם להגדה, וכך אכן נוסח ההגדות של יוצאי תימן, יש תוספת של מילה קטנטנה שמשנה את כל ההבנה פה. לפי נוסח הרמב"ם לא כתוב "אמר רבי אלעזר בן עזריה" אלא -

אמר להם רבי אלעזר בן עזריה...

למי הוא אמר? לכל התלמידים שמחכים שם בלילה!, ועכשיו הוא מחדש את ההלכה. כלומר זו לא משנה בברכות אלא זו הגדה של פסח שהלכה למשנה בברכות¹ - זו שיחה של רבי אלעזר בן עזריה עם התלמידים.

בואו נחשוב רגע, וכאן לענ"ד נמצאת הנקודה המרכזית בהגדה, שהיא האנטיטה לדיבור הנגוע של המצורע, עליו קראנו בפרשת השבוע;

כל התנאים הללו ותלמידיהם שהיו גדולי עולם בפני עצמם נמצאים בבני ברק ולא בירושלים כי בית המקדש כבר חרב. אם היה הבית עומד על תילו הם היו עולים להקריב את קרבן הפסח ולחגוג בירושלים. אף אחד מהם, גם לא מאבותיהם ומאבות אבותיהם, לא ראה מעולם סטואציה כזו שבה עושים ליל סדר בלי קרבן פסח. הם מסובין בבני ברק כי הם אחרי החורבן, וסביר מאד שזו אף היתה השנה הראשונה אחרי החורבן. הזקנים שבחבורה, רבותיו של רבי עקיבא, הם רבי אלעזר שהיה מלוד ורבי יהושע שהיה מפקיעין. רבי אלעזר בן עזריה הנשיא שלכאורה היה טבעי שכולם יהיו אצלו הגיע מיבנה. אז למה הם בבני ברק, עירו של רבי עקיבא? - בדיוק בגלל זה, כי איפה הם יהיו אם לא אצל רבי עקיבא?² באים תלמידים מכל הצדדים, מבית שמאי ומבית הלל, גדולי העולם,³ והם מסובין אולי בפעם הראשונה אחרי יותר מארבע מאות שנה בליל סדר שרק מדברים בו, רק מספרים בו ואי אפשר לעשות שום דבר בידיים. זו הפתיחה של ההגדה.

כח הדיבור

ליל הסדר שלנו הוא "הכל דיבורים". בזמן שהבית היה קיים היו מעשים וגם היו דיבורים, אך בזמן שאין ביהמ"ק קיים מספרים ביציאת מצרים כל אותו הלילה, ואז אומרים התלמידים - רבותינו, אנחנו לא במקום שלכם, לא במדרגה שלכם. אתם מסובין בבני ברק, אבל אנחנו אפילו להזכיר את יציאת מצרים בקריאת שמע של שחרית לא יודעים איך עושים. לא מסוגלים!

עד אותו לילה לא היתה פרשת שלישית של קריאת שמע מופיעה בסיפורים בתפילת ערבית, כי במחלוקת בין בן זומא וחכמים פוסקים הלכה כחכמים, כרבים. אז באים התלמידים

רְבֵן גַּמְלִיאֵל הָיָה אוֹמֵר: כֹּל שֶׁלֹּא אָמַר שְׁלֹשָׁה דְּבָרִים אֵלּוּ בַּפֶּסַח לֹא יֵצֵא יְדֵי חוּבְתוֹ, וְאֵלּוּ הֵן: פֶּסַח, מִצֵּה, וּמְרוֹר.

ואז מתחילה הגדה לפרט -

פֶּסַח שֶׁהָיוּ אֲבוֹתֵינוּ אוֹכְלִים בְּזֶמַן שֶׁבֵּית הַמִּקְדָּשׁ הָיָה קַיָּם, עַל שׁוּם מָה? ... מִצֵּה זֶה שֶׁאֲנִי אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? ... מְרוֹר זֶה שֶׁאֲנִי אוֹכְלִים, עַל שׁוּם מָה? ...

גם זו משנה, במסכת פסחים (פרק י', משנה ה'), וגם היא מובאת בהגדה כמות שהיא. כמדומני שאלו הן שתי המשניות היחידות שמובאות כמות שהן בהגדה, רק שזו האחרונה כן קשורה לליל הסדר.

ומה בעצם אומר פה רבן גמליאל? במה לא יצא ידי חובתו מי שלא אמר את שלשת הדברים הללו? - בכך נחלקו הראשונים. יש שאומרים שלא יצא ידי חובת סיפור יציאת מצרים, באמירת ההגדה, ואחרים אומרים, הרמב"ן ביניהם, שלא יצא ידי חובתו בפסח, מצה ומרור. כלומר גם מי שבזמן שהמקדש היה קיים שחט את הפסח, אבל לא את הפסח, אבל לא אמר "פסח זה על שום מה וכו'" - לא יצא ידי חובת האכילה. זה חידוש גדול מאד. ומדוע הוא לא יצא ידי חובת הפסח? כי כתוב -

וְאִמְרַתְּם זֶכַח פֶּסַח הוּא לְ-ה' אֲשֶׁר פָּסַח עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּמִצְרַיִם בְּנִגְפוֹ אֶת מִצְרַיִם וְאֶת בְּתֻלְתוֹ הִצִּיל... (שמות י"ב, כ"ז)

כלומר מה שכתוב בפסוק הקודם -

וְהָיָה כִּי יֹאמְרוּ אֵלֵיכֶם בְּנֵיכֶם מַה הָעֲבֹדָה הַזֹּאת לָכֶם. (שם כ"ו)

אין הכוונה שצריך לחכות שאם במקרה הבנים יבואו וישאלו אז צריך לענות להם, אלא חלק ממצות הפסח היא 'ואמרתם זבח פסח הוא לה'", וכפי שמצוות הפסח כוללת התמנות על החבורה, לקיחה, שחיטה, צליה ואכילה, כך יש גם חובה ומצווה לומר את טעם האכילה. וכן במרור ובמצה - לומר במילים, בפה. לגבי המצה והמרור, הרמב"ן לומד את כל זה מכך שכתוב -

וְאָכְלוּ אֶת הַבֶּשֶׂר בְּלִילָה הַזֶּה צְלִי אֵשׁ וּמִצֹּת עַל מְרִירִים יֹאכְלֵהוּ. (שם ח')

אז כמו שעל פסח צריך לומר כך גם על המצה והמרור צריך.

נחזור לרבי אלעזר בן עזריה. עדיין לא הסברנו את דבריו אבל יש כאן דבר מרתק - הוא מדבר על להזכיר את יציאת מצרים בלילה, כלומר הוא מדבר על אמירה, על דיבור.

מסובין בבני ברק

יש כאן דבר כל כך עמוק; בואו נחזור לחמשת התנאים שהיו בבני ברק. מדובר כאן בגדולי ישראל מכל הכיוונים. רבי אלעזר הוא מבית שמאי ור' יהושע הוא מבית הלל, רבי עקיבא שפוסק בבית הלל ורבי טרפון שמטה בבית שמאי. רבי אלעזר בן עזריה הוא נשיא ישראל. גם רבי אלעזר בן עזריה וגם רבן גמליאל שמופיע כאמור בסוף המגיד, הם נשיאי ישראל בזמן בית

³ ליל הסדר כולו הוא בסימן ארבע - בנים, קושיות, כוסות וכו', אבל כאן יש חמישה תנאים, שניים מבית הלל, שניים מבית שמאי וראב"ע שמרכז הכל סביבו.

¹ ובכל הדפוסים שלנו המילה הזו לא מופיעה כי אצלנו אכן זה מצוטט מהמשנה בברכות, ושם לא מופיעה השיחה, ואכמ"ל.

² רבי עקיבא הוא זה שכל תורה שבעל פה נחתכת על פיו (סנהדרין פ"ו): והוא זה שניחם את חבריו התנאים בראותם את הבית חרב ושוועל יוצא מקדשי הקדשים, ע"י מכות כ"ד:

מלבד להתכונן לבית המקדש השלישי שיבנה במהרה כדי שאז הדיבור, הסיפור, התוכן שבנינו בתוכנו פנימה - לא יהיה חפצא, חפצים של עשיה, של מצרים, ח"ו.

מה אירע למרים

שבת הגדול השנה חלה בפרשת מצורע. הרמב"ם אומר בהרחבה שכל דיני לשון הרע נמצאים באותה אזהרה -

הַשְּׁמֵר בְּנִגְעַ הַצָּרְעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת כְּכֹל אֲשֶׁר יוֹרֶה אֶתְכֶם הַכֹּהֲנִים הַלְוִיִּם כְּאֲשֶׁר צִוִּיתֶם תִּשְׁמְרוּ לַעֲשׂוֹת. (דברים כ"ד, ח')

ומיד בפסוק שלאחר מכן מופיע -

זָכוֹר אֶת אֲשֶׁר עָשָׂה ה' אֱלֹהֶיךָ לְמִרְיָם בְּדַרְךְ בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם. (שם, ט')

ומכאן לומדים את ענין לשון הרע, ואומר על כך הרמב"ם -

אות ופלא היה בישראל כדי להזהירן מלשון הרע, שהמספר בלשון הרע משתנות קירות ביתו. אם חזר בו יטהר הבית, אם עמד ברשעו עד שהותץ הבית משתנין כלי העזר שבביתו שהוא יושב ושובב עליהן. אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנין הבגדים שעליו. אם חזר בו יטהרו ואם עמד ברשעו עד שישרפו משתנה עורו ויצטרע ויהיה מובדל ומפורסם לבדו עד שלא יתעסק בשיחת הרשעים שהוא הליצנות ולשון הרע. ועל עניין זה מזהיר בתורה ואומר 'השמר בנגע הצרעת זכור את אשר עשה ה' אלהיך למרים בדרך' הרי הוא אומר - התבוננו מה אירע למרים הנביאה שדיברה באחיה, שהיתה גדולה ממנו בשנים וגידלתו על ברכיה וסכנה בעצמה להצילו מן הים, והיא לא דברה בגנותו אלא טעתה שהשותו לשאר נביאים והוא לא הקפיד על כל הדברים האלו שנאמר 'והאיש משה ענו מאד' ואע"פ כן מיד נענשה בצרעת, קל וחומר לבני אדם הרשעים הטפשים שמרבים לדבר גדולות ונפלאות. (הל' טומאת צרעת ט"ז, י')

וצריך להבין למה כתוב שם בפסוק "בדרך בצאתכם ממצרים"? הרי זה לא היה ממש כאשר יצאנו ממצרים אלא שנה וחצי אחר כך. לגבי עמלק שכתוב "זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתך ממצרים", זה באמת היה מיד עם היציאה, אחרי קריעת ים סוף, אבל מרים היתה כשנה וחצי אחרי שיצאנו ממצרים!⁵

לשון הרע - חזרה למצרים

הרמב"ן אומר בספר המצוות שלו שזו ממש מצות עשה, בתוספות מצוות עשה ז', לזכור בפה. המגן אברהם בסימן ס' על השו"ע מביא בשם האריז"ל -

איתא בכוונות ובכתבים והזכירות הללו הם מ"ע לכן כשיאמר 'ובנו בחרת' יזכור מ"ת, 'וקרבתנו' - מעמד הר סיני, 'לשמך הגדול' מעשה עמלק שאין השם שלם, 'להודות לך' - הפה לא נברא [אלא] רק להודות ולא לדבר לשון הרע וזהו זכירת מעשה מרים... (מגן אברהם על שו"ע או"ח ס')

ואומרים - 'אם אין מה לעשות, אין עשיה, אז בשביל מה אנחנו פה? מאיפה ניקח כח?'

אמר להם רבי אלעזר בן עזריה - הרי אני כבן שבעים שנה ולא זכיתי שתאמר יציאת מצרים - לא הלילה אלא - בלילות. כי היינו בעולם של עשיה, בבית מקדש, ולכן פסקנו כחכמים - "למען תזכור יום צאתך מארץ מצרים כל ימי חיך", כמו שאומרים חכמים - "ימי חיך העולם הזה, כל ימי חיך - להביא לימות המשיח". אבל הלילה הזה מתחדש לנו - וכך נפסוק מהרגע הזה - הלילה מתגלה לנו שכוחו של האדם הוא היכולת לדבר דיבורים טובים, דיבורים של קדושה. זה כוחו המהותי של האדם. ומהלילה הזה, לא רק בליל הסדר אנחנו נספר ביציאת מצרים אלא בכל לילה ולילה. "כל אותו הלילה" מבארים חסידים, שהכוונה היא ללילה הארוך של הגלות. גם כשאתה נמצא בגלות, בלי בית מקדש, מתוסכל מחוסר העשיה - אתה יכול לדבר, לספר, ללמוד וללמד.

זה השיעור שרבי אלעזר בן עזריה מלמד אותנו. זה הלילה היחיד שיש לו בו 'הגדה' כי המצווה היא להגיד, לדבר, לספר. ואם נזכיר את יציאת מצרים בכל לילה ולילה - כך נביא לימות המשיח. נכון, אנחנו יושבים מחוץ לבית הקדוש בו מסובין גדולי ישראל, ומה שאנחנו יכולים לעשות הוא לספר, להגיד.

רבי אלעזר בן עזריה ורבן גמליאל היו בעלי מחלוקת אבל בהגדה של פסח שפותחת בבית שמאי ובבית הלל יחד, בחידוש של רבי אלעזר בן עזריה, ומסיימת בדברי רבן גמליאל - גם אם יש אפשרות להביא קרבן פסח אבל לא אמרת - הרי שלא עשית כלום, כי הכח שלנו הוא להבין מה אנחנו יכולים לעשות בדיבור קדוש.

זו יציאת מצרים, וזה בדיוק היפך כוונתו של פרעה -

תִּכְבַּד הָעֶבֶדָה עַל הָאֲנָשִׁים וַיַּעֲשׂוּ בָהּ וְאֵל יִשְׂרָאֵל בְּדַבְרֵי שִׁקְרָה. (שמות ה', ט')

לעשות עוד ועוד, להוציא תפוקה מעם העבדים הזה, מאבק האדם הללו, זה מה שרצה פרעה. ההפיכה במצרים היתה בדיוק בנקודה הזו -

... וַיֵּאָנְחוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל מִן הָעֶבֶדָה וַיִּזְעַקוּ וַתַּעַל שׁוֹעַתָם אֶל הָאֱלֹהִים מִן הָעֶבֶדָה. (שם ב', כ"ג)

בדיבורים, בתפילות, בלימוד תורה - היפך העבודה והעשיה.

להגיד שלדיבור אין ערך זה בדיוק לחזור למצרים! לפעמים 'הישראליות' שבנו מביאה אותנו למקום שלמרות שאנחנו מודעים לכך, אנחנו מחשיבים רק את המעשה - 'כשבית המקדש יבנה אז נקריב עולה'. נו, ומה בינתיים, מה עד אז? עד אז אנחנו מסתמכים על -

כל העוסק בתורה כאילו הקריב עולה מנחה חטאת ואשם... (מנחות ק"י).

מה זה, ישראלולוף? "כאילו הקריב"? - גלות היא המדבר שאתה הולך בו לקראת הגאולה. כבר היינו בבית ראשון ובבית שני והיתה שם המון עשיה - ובכל זאת הם חרבו. לא רק המדבר נקרא מדבר אלא גם הגלות - "מדבר העמים" (יחזקאל כ', ל"ה), כי שם מדברים. שם שומעים את דבר ה'. במדבר לא בונים בניינים, במדבר המשכן מתקפל. אין משהו אחר לעשות

⁵ ואלו הן שתי הפעמים היחידות במקרא שמופיע "זכור... בדרך בצאתכם ממצרים".

⁴ 'עשו' ו-'ישעו' אלו אותן אותיות אך בדיוק ההיפך בכוונה.

לצאת ממצרים בכח הפה

החפץ חיים בשער התבונה מוכיח שלא רק לפי הרמב"ן זו מצוות עשה אלא גם לפי הרמב"ם. 'ערוך השולחן' אומר שמה שאנחנו כיום לא מחויבים בזה דאורייתא כמו שאנחנו מחויבים בקריאת עמלק זה בגלל שאין דיני צרעת נוהגים ולכן לא מזכירים את זה בקריאת התורה בפועל, אבל הדין הוא אותו דין. ה'זכור' הוא להבין שיש לי את הכח לצאת ממצרים בפה! הדיבור שלי, במדבר, מה שמחבר את המחשבה עוד לפני שהיא מגיעה ליד מעשה.

אדמו"ר הזקן אומר משפט ידוע. ידוע שבזמן שבית המקדש קיים אנו מביאים קרבנות ובזמן שאין הוא קיים - 'ונשלמה פרים שפתינו', וחז"ל אומרים את מה שהבאנו - שמי שעוסק בתורת עולה כאילו הביא עולה, עוסק בתורת חטאת כאילו הביא חטאת וכו'. האמירה הבאה היא אולי אחד הדברים שהכי 'תפסו' אותי בעולמה של החסידות - אני כישראלי תמיד הבנתי שכשיהיה בית מקדש אז נקריב קרבן אבל עכשיו זה ב'כאילו', זה ישראלוף. אבל, אומר אדמו"ר הזקן דבר נפלא, בזמן שבית המקדש קיים אם אני לא כהן אני לא יכול להקריב את העולה אבל כאשר אין בית המקדש קיים, הרי כאשר אני עוסק בתורת עולה אז החלק הנהני שבי מקריב עולה, והחלק הלוויי שבי שר, והחלק הישראלי שבי שוחט, ועכשיו אני בעצם בונה את המחשבה ואת הדיבור שיביאו עכשיו בעד"ה לגאולה השלמה. היכולת הזו להשתחרר היא אולי השאלה העמוקה של הילד החכם בלילה הזה ששואל - 'אבא, אמא, הרי אנחנו יושבים פה עכשיו סביב לשולחן ואומרים 'הא לחמא עניא', והרי אנחנו רק מדברים דיבורים ולא עושים כלום, ולעומת זאת מסביב, מבחוץ - ממשלות עולות, שליטים נלחמים, הכל דינמי, הכל עשיה!', ועל זה אנחנו עונים לו - 'ילד, אתה זוכר מה אמר לנו רבי אלעזר בן עזריה? איך מביאים לימות המשיח? - מדברים כל לילה, ומספרים⁷ את כל אותו הלילה, והופכים את כל הלילה ליציאת מצרים'.

זה הלילה הזה, זאת המצווה. שנזכה להודות לך כפשוטו, כפי שפסק המג"א, למלא את פינו ליחודו וחלילה לא לספר בו מה שלא צריך ונזכה לישועה ולגאולה שלמה בקרוב ממש.

השיעור מוקדש לע"ג
 כל הנרצחים על קידוש ה' בעת
 האחרונה הי"ד
 ולהבדיל
לרפואת כל הפצועים שיח'
 להקדשת שיעורים ניתן לפנות בהודעת וואטסאפ
 לעמנואל - 054-7500516

שצריך לכוון בברכת 'אהבת עולם' במילים "להודות לך וליחדך באהבה..." על מעשה מרים. זה געוואלד - הצרעת שלקתה בה מרים היתה סימן לומר לנו 'חבר'ה, אתם מתעכבים, כי הלשון הרע הזה מחזיר אתכם למצרים'. חוסר הכרת ערך הדיבור מחזיר אותנו לעבודת הפרך של מצרים. "זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים" - לאדם שזכות יציאת מצרים זקופה לה יותר מאשר כל אדם אחר בהיסטוריה. עצם זה שמשה רבנו קיים זה בזכותה של מרים! וכשהיא דיברה במשה וטעתה והשוותה אותו לשאר הנביאים, היא החזירה אותנו למציאות שבה אנחנו צריכים לעסוק במצרים.

הרבה פעמים אנחנו מוצאים את עצמנו במין תסכול כזה - 'מה אני כבר עושה?! אחרים עושים, בנים, יוצרים ומתקדמים ואני רק מתפלל, רק לומד, לא עושה כלום...' - זו כפירה בעיקר! הרי גם הקב"ה ברא את העולם בעשרה מאמרות, בדיבור, לא בעשיה.

איך אומר רש"י במסכת אבות? - את מה שביקש הקב"ה לברוא בעשרה מאמרות, באו הרשעים במצרים ואמרו "מי ה' אשר אשמע בקולו" וניסו להמיר בהרבה פירמידות, בעשיה, בהרבה רעש. ואז הביא הקב"ה את עשר המכות כדי לאפשר לעולם להזדכך, להתנקות, ולשמוע שוב עשר דברות חדשות כדי ששוב יוכל העולם להיברא, ותיפסק זוהמת הנחש.

הלילה הזה נקרא הגדה, ושבת הגדול (שיש שקוראים לו "שבת הגדה"⁶), השבת שלפני פסח, היא השבת שבה אנחנו עוסקים בהכנות להגדה.

רבי נחמן מברסלב זיע"א אומר בשם גדולים שפסח הוא 'פה-סח', וזה לא ווארט - זו מהות הגאולה! עבדות היא תחושת השעמום שאני מרגיש כאשר אני חושב שאם אני לא יכול לעשות, לא יכול לבנות, אז אני לא עושה כלום.

מספרים על רבי נתן מנמירוב זיע"א, שבאו אליו פעם החסידים ותינו לפניו שהם רק מתפללים ומתפללים ולא עושים כלום, ולא יוצא מזה כלום, אז הוא התפלל - 'הרי אתם מתפללים ומתפללים זה כלום? הרי זה נס בפני עצמו!'

"כשיאמר... 'להודות לך' (יזכור כי) הפה לא נברא [אלא] רק להודות ולא לדבר לשון הרע וזהו זכירת מעשה מרים". זו לשונו של המג"א שפוסק בן להלכה.

את זכירת מעשה עמלק כולנו מבינים ומתרגשים ולמרות שאנחנו אומרים ומבינים שעמלק הזה נמצא אצלי בפנים - עדיין ניכר שהוא מן 'מפלצת כזו עם שיניים גדולות', אבל "זכור את אשר עשה ה' אלוקיך למרים"? לזה אין חיוב קריאה מדאורייתא, זה רק מופיע בסוף הסידור, שם מאחורה...

⁷ אדמו"ר אומר כי 'סיפור' לשון אבן 'ספיר', היינו מירוק וצחצוח על להברקה ובצנץ מושלמים.

⁶ כך מופיע בשם הראב"ה. עי' אוצר טעמי מנהגים לר' שמואל פנחס גלברד.